

Kunnanhallitus	§ 64	11.02.2013
Kunnanhallitus	§ 70	20.02.2013
Valtuusto	§ 35	06.03.2013

Lausunnon antaminen kuntarakennelakiluonnoksesta

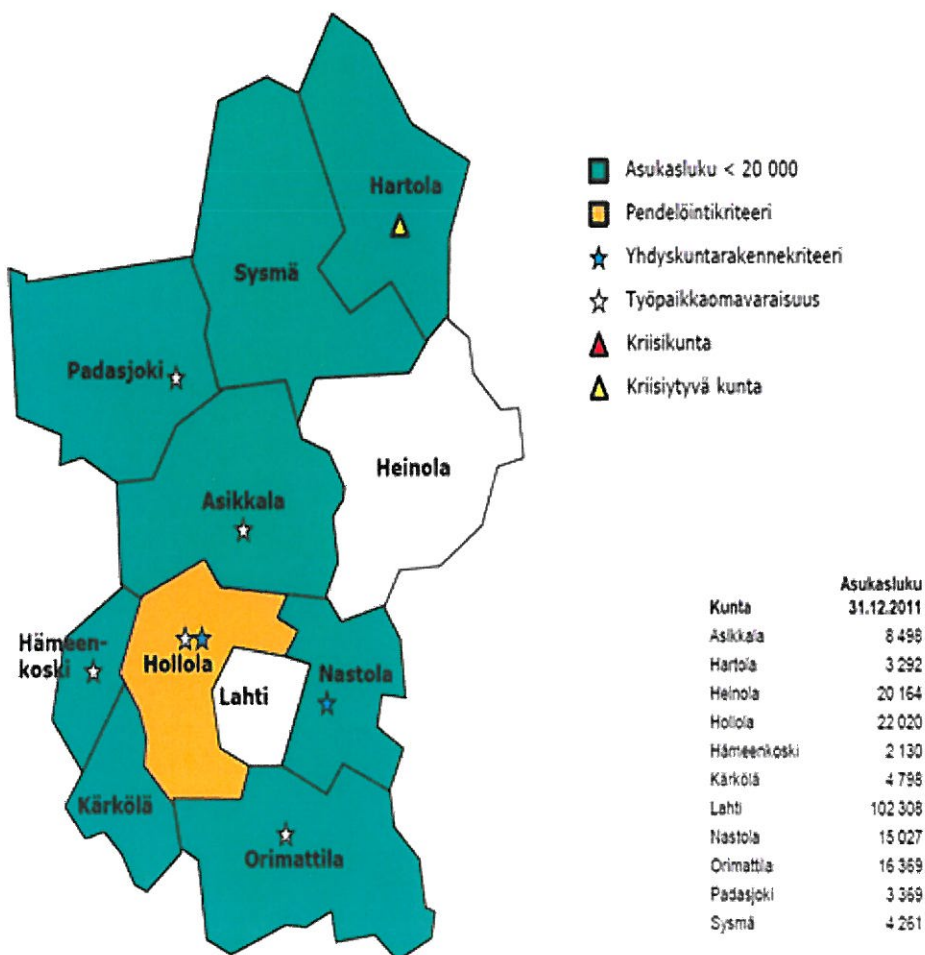
VALT § 35

Lausunnon antaminen kuntarakennelakiluonnoksesta:

1. Hartolan kunnan kuntarakennelainmukainen selvitysvelvollisuus

Kuntarakenneuudistuksen toteuttamiseksi kunnalla olisi velvollisuus selvittää kuntien yhdistymistä, jos yksikin seuraavista kolmesta selvitysperusteesta osoittaa selvitystarvetta:

- palveluiden edellyttämä väestöpohja
- työpaikkaomavaraisuus, työssäkäynti ja yhdyskuntarakenne
- kunnan taloudellinen tilanne

Kunnanhallitus	§ 64	11.02.2013
Kunnanhallitus	§ 70	20.02.2013
Valtuusto	§ 35	06.03.2013

Päijät-Hämeen alueen kuntien tilanne on kokonaisuudessaan sellainen, että ainoastaan Lahti ja Heinola jäävät selvitysvelvollisuuden ulkopuolelle. Hartolan kunta täyttää selvitysvelvollisuuden osalta kaksi keskeistä kriteeriä: **kunnan asukasluku**, joka on noin 3200 ja kunnan **taloudellinen tilanne**, joka kriisiytyy valtionvarainministeriön arvion mukaan lähiaikoina.

Hartolan kunnan kanta on, että jokaisen kunnan tulee saada itse päättää onko sillä tarvetta yhdistymiseen yhden tai useamman kunnan kanssa sekä yhdistymisen ajankohta, riippumatta siitä, täytyvätkö kuntarakenne lakiluonnoksen mukaiset selvitysvelvollisuuskriteerit vai eivät. Kuntien yhdistymisselvitysten yhtäaikaista toteuttamista ja siihen pakottamista lailla olisi sekä mahdotonta että kunnallisen itsehallinnon periaatteiden vastaista, ja osoittaisi erittäin huonoa harkintakykyä maan poliittiselta johdolta.

Kuntaliitoksen toteuttaminen on pitkä ja vaikea prosessi, joka sitoo paljon organisaatioiden sisäistä osaamista. Sen alustava suunnittelu kestää tutkimustiedonkin perusteella vähintään vuoden ja toteuttaminen eri vaiheineen vähintään kaksi vuotta. Mikäli yhdistymässä olisi useampia kuntia, olisi useiden kuntien ennestäänkin niukat henkilöstöresurssit sidottava vuosiksi yhdistymisen valmisteluun.

Kuntien toiminnallinen ja tuotannollinen uudistuminen tapahtuu mitä todennäköisimmin pakottamattakin. Kuntien henkilöstöpoistuma tulee olemaan hyvin runsasta seuraavina vuosina, joka jo sellaisenaan asettaa paljon haasteita palvelutuotannolle. Henkilöresurssien väheneminen johtaa monella sektorilla entistä aktiivisempaan tietotekniikan hyödyntämiseen ja tietoverkkojen käyttöön. Samalla se johtaa luontaisesti toiminnan tehostamiseen ja kehittämiseen yhteistyössä kuntien kesken.

Hartola on selvittänyt kuntarakennetta Uusi-Kunta neuvotteluissa varsin perusteellisesti ja tätä ennen Heinolan ja Pertunmaan kanssa tehdyssä liitosselvityksessä. Sen sijaan Hartolan mahdollisuutta palveluyhteistyöhön naapurikuntien kanssa ei ole selvitetty, jonka vuoksi palvelurakenneselvitys olisi ensisijainen toimenpide.

2. Lakiesityksen sisältämien määräaikojen noudattaminen ja selvitysmenettelyn toteuttaminen

Lakiesityksen mukaan Suomen alueiden erilaisuuden huomioon ottamiseksi laissa säädettäisiin myös mahdollisuudesta poiketa perusteiden osoittamasta selvitysalueesta. Tämä tulisi jättää laissa

Kunnanhallitus	§ 64	11.02.2013
Kunnanhallitus	§ 70	20.02.2013
Valtuusto	§ 35	06.03.2013

täysin kunnan itsensä ratkaistavaksi.

Poikkeamisen perusteet voivat kuitenkin olla samat kuin lakiluonnoksessa: ”... jos tällöin muodostuu kuntajaon kehittämisen tavoitteet ja kuntajaon muuttamisen edellytykset täyttävä vaihtoehtoinen toiminnallinen kokonaisuus.”

Lakiluonnoksessa esitetään, että kunnat tekisivät yhdistymiselvitykset ja niihin perustuvat yhdistymisesitykset 1.4.2014 mennessä. Mikäli kuntien keskinäiset yhdistymisen tunnustelut ja neuvottelut eivät ole vuonna 2013 edes vireillä, on mahdotonta onnistua yhdistymiselvityksen laatimisessa esitetystä aikataulusta.

3. Valtioneuvoston toimivalta kuntajakoasioissa

Valtioneuvoston päätöksenteon tulee perustua jatkossakin kuntien yhteiseen esitykseen. Valtio-neuvostolla tulee olla oikeus hyväksyä tai hylätä kuntien esitys yhdistymisestä.

Erityisen vaikeassa taloudellisessa tilanteessa olevien kuntien arviointimenettely on sinänsä hyödyllinen vaihe, jossa kunta voi itse arvioida toiminnan jatkamisen edellytyksiä. Erityisen vaikeassa taloudellisessa tilanteessa olevan kunnankin tulee jatkossakin saada itse päättää kuntajaon muutoksen vireille tulosta. Arviointiryhmä voi antaa siihen suosituksen. Kuntajakoselvittäjällä ei voi olla lain suoma oikeutta tehdä esitystä ministeriölle kuntien yhdistämisestä ohi kunnanvaltuustojen.

4. Yhdistymisavustuksen ehdot ja määrät

Yhdistymisavustus on edelleen tarpeellinen tuki kunnille, koska se toimii kannustimena sekä kattaa yhdistymisen aiheuttamia kustannuksia. Yhdistymisavustuksen myöntämistä ei saa sitoa laissa tiettyyn yhdistymisajankohtaan, vaan se on myönnettävä yhdistymisajankohdasta riippumatta. Myös pienemmälle kuin 20 000 asukkaan uudelle kunnalle tulee myöntää yhdistymisavustus. Yhdistymisavustusta ei voida kytkeä yhdistyvien kuntien lukumäärään, mutta erityistä yhdistymisavustuksen lisäosaa voidaan maksaa taloudellisilla perusteilla yhdistyvälle kunnalle.

Kuntien yhdistämisen seurauksena on vaarana, että palvelurakennetta harvennetaan ja heikennetään etenkin suurkuntien reuna-alueilla. Kunnat jättävät lakisääteisiä palveluja tuottamatta taloudellisista syistä melko harvoin, mutta tarvittaessa

Kunnanhallitus	§ 64	11.02.2013
Kunnanhallitus	§ 70	20.02.2013
Valtuusto	§ 35	06.03.2013

valtioneuvostolla tulee olla keinot turvata kansalaisten oikeus lakisääteisten peruspalvelujen järjestämiseen, joita on rahoitettava riippumatta siitä, onko kunnalla taloudellinen mahdollisuus tuottaa palveluja vaiko ei. Palvelurakenteen harventuessa korostuvat etenkin sähköisten palvelujen toimintavarmuuden puutteet harvaan asutulla maaseudulla. Valtioneuvoston on huolehdittava sähköisten yhteyksien tasapuolisesta toimivuudesta koko Suomessa.

Valtionosuuksien menetyksen korvaaminen on edellä selvitetystä syystä erittäin tarpeellista yhdistymisen voimaantulovuoden ja sitä seuraavien vuosien aikana 2019 loppuun saakka. Korvausta ei kuitenkaan saa sitoa yhdistymispäätöksen tekemiseen 1.4.2014 mennessä.

Kuntien henkilöstön asema on turvattava muutosprosessissa, mutta viiden vuoden irtisanomissuoja on liian pitkä, koska irtisanomissuoja vaikeuttaa uuden kunnan talouden rakenteiden tervehdyttämistä liian kauan. Työmarkkinaosapuolten tulisi neuvotella lyhyemmästä irtisanomissuojasta.

Huonoimpana vaihtoehtona ovat kunnanosalitukset, koska ne pilkkovat toiminnallisen kokonaisuuden ja johtavat ristiriitojen lisääntymiseen alueella. Erityisesti tämä nähdään uhkana Hartolassa. Jos kuntaliitoksia tehdään, on enklaavit sulautettava yhdistyvän kunnan osaksi.

5. Sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaaminen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelu-rakennetta koskevien linjausten mukaisesti

Valmisteilla olevaan lakiluonnokseen Hartola lausuu seuraavaa:

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen ensisijaisena tavoitteena ei voi olla pelkkä vahva perus-kunta vaan yhdenvertaisena vaihtoehtona tulee sallia kuntayhtymä eri muodoissaan.

Asukkaiden valinnanvapautta palvelujen saannin suhteen tulee edistää riippumatta asukkaan asuinpaikasta.

Kunnan kanta sosiaali- ja perusterveydenhuollon järjestämisalueen muodostamiseen:

Hartolan kunnassa on 3209 asukasta eikä kunta täytä itsenäisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä vastaavan kunnan tunnusmerkkejä. Hartola onkin kuulunut jo vuodesta 2008 lähtien

Kunnanhallitus	§ 64	11.02.2013
Kunnanhallitus	§ 70	20.02.2013
Valtuusto	§ 35	06.03.2013

Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveystyöntekijäryhmän osana toimivaan peruspalvelukeskus Aavaan, joka on tuottanut kunnan kaikki sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut. Aavassa on seitsemän jäsenkuntaa ja noin 50 000 asukasta.

Hartola pitää parhaimpana ratkaisuna kuulua tulevaisuudessa Päijät-Hämeen alueella toimivaan koko maakunnan käsittävään perustason sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuussa olevaan laajaan sotealueeseen. Se voi toimia kuntayhtymänä tai liikelaitoksena.

Mikäli laaja sotealue ei toteudu, ja selvityshenkilö pitää mahdollisena sitä, että sotealueen järjestämisvastuu on yli 20 000 asukkaan mutta alle 50 000 asukkaan peruskunnalla kuten Heinolalla tai liikelaitoksella kuten Aavalla, olisi se Hartolan kannalta toimivin ratkaisu. Erityisesti tätä puoltaa se, että etäisyys Heinolaan on kohtuullinen (45 km).

Kunnan kanta Päijät-Hämeen keskussairaala- ja aluesairaalapalvelujen järjestämiseen:

Uudessa palvelurakenteessa tulisi päätyä siihen, että Päijät-Hämeessä on yksi keskussairaala joka toimii joko kuntayhtymänä, liikelaitoksena tai osakeyhtiönä. Päällekkäistä ja rinnakkaista sairaalahallintoa tulisi purkaa. Peruserikoissairaanhoidon tulisi siirtää keskussairaalaan suurimpien terveysasemien yhteyteen, jolloin perusterveydenhuollon vahvistuminen voisi parantaa palvelujen saatavuutta ja purkaa painetta erikoissairaanhoidosta.

Kunnan kanta erityisvastuualueen muodostamiseen:

Hartolan näkökulmasta Päijät-Hämeen hakeutuminen HUS:in erityisvastuualueeseen on toimiva ratkaisu joustavampien asiointiyhteyksien vuoksi.

Kuntalaissa säädetyllä tavalla 11.3.2013 yleisesti nähtäväksi asetetusta pöytäkirjasta kirjoitetun otteen oikeaksi todistaa:

Hartolassa 7.3.2013

Pöytäkirjanpitäjä

